

DZINTARS TILAKS
ŠAUSMIŅA

ZVAIGZNE ABC

821.174-93
Ti 310

Autora ilustrācijas

Vitas Lēnertes vāka dizains

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā.

© Dzintars Tilaks, 2020

© Literārā apdare, izdevums, mākslinieciskais noformējums,
Apgāds Zvaigzne ABC, 2020

ISBN 978-9934-0-9170-4

Labdien. Ārā līst lietus. Mani sauc Šarlote Ausma. Man ir divi vārdi. Mamma gribēja, lai es būtu Šarlote, bet es esmu arī Ausma par godu omītei. Mana omīte ir mammas mamma. Kaimiņi viņu sauc par Ausmiņu. Mani arī reizēm sauc par Ausmiņu, tas man riebjas, jo omītei tas piestāv, bet man ne.

Šarlote Ausma pārslasīja tikko uzrakstīto un izsvītroja vārdu “labdien”, tad aizvēra kladi, uz kuras vāka lieliem burtiem bija uzrakstījusi

Šarlotes Ausmas dienasgrāmata.

– Bē! Kurš saka labdien kaut kādai kladei?! – Šarlote Ausma dusmīgi pastūma prom no sevis dienasgrāmatu, tad atkal paņēma, atvēra un nosvītroja “ārā līst lietus”.

Tas nevienu neinteresē, ka ārā līst, un neviens to nelasīs, tikai es, viņa nodomāja un pati sev skaļi pateica: – Šodien pietiks.

Pirms nedēļas, kad abi vecāki bija izgājuši no kabineta, kurā sēdēja apaļīga un nepārtraukti smaidoša bērnu psihoterapeite apaļās brillītēs, Šarlotei Ausmai bija pie viņas jāuzkavējas un jāklausās, cik svarīgi un aizraujoši ir rakstīt dienasgrāmatu.

Ar laiku dienasgrāmata kļūšot par īstu draudzeni, tā zinās visu, kas ir noticis, kādas domas un kādas sajūtas ir bijušas. Smaidošā pastūma brillītes uz augšu, savilka lūpas tūtiņā un teica:

– Nūū, – tas ir tik aizraujoši – tu to redzēsi, kad pamēģināsi.

Smaidošajai bija apaļa seja, apaļās brillītes viņas seju padarīja vēl apaļāku, un, kad viņa plati uzsmaidīja, apaļums izskatījās tik apaļš, ka galva kā bumba varēja noript no pleciem. Ausma uz mirkli pieņēma šādu iespēju, bet, ievērojusi apaļās psihoterapeites stingro kaklu, atviegloti uzelpoja – nenoripos.

– Tev iepatiksies draudzēties ar savu dienasgrāmatu, pati redzēsi, kad pamēģināsi. – Viņa to atkārtoja jau otro reizi. – Un varbūt kādreiz tu kļūsi par

rakstnieci. – Smaidošā atkal pasmaidīja, šoreiz savvē-
nieciski, it kā tas būtu kāds noslēpums.

Laikam pašai Smaidošajai īstu draudzeņu nemaz
nav, tikai viņas pašas dienasgrāmatas, kas, pierakstī-
tas pilnas, krājās kaudzēs.

Dienasgrāmatai vajagot uzticēt AB-SO-LŪ-TI
VISU, teica Smaidošā, jo dienasgrāmatu neviens nela-
sīs, tikai pati Šarlote Ausma. Un pēc gadiem viņai
būšot tik, nē, TIK! TIK! interesanti lasīt visu, ko pati
kādreiz rakstījusi, ka dienasgrāmata būs kļuvusi par
īpašu vērtību.

Ja jau tā būs īpaša vērtība, to varēs labi pārdot,
nodomāja Šarlote Ausma, uz brīdi izslēdzot ausis. *Bet*
kas to pirks? Ja nu vienīgi kāds muzejs pēc daudziem
gadiem, kad man būs deviņdesmit pieci vai pat simtu
pieci gadi. Nē, tik ilgi gaidīt nav interesanti.

– Par to nākamajās reizēs būs jāpastāsta, – savu
sakāmo pabeidza Smaidošā.

– Par ko? – nedzirdējusi sākumu, ieinteresēti jau-
tāja Šarlote Ausma.

– Tu nedzirdēji? Par dienasgrāmatas rakstīšanu.
Nākamajās vizītēs pie manis tev būs jāpastāsta, kā
sokas.

– Man?

– Tev un dienasgrāmatai. Jāpastāsta par rakstī-
šanu.

– Bet to taču neviens nedrīkst zināt, ko es tur rak-
stīšu, – Šarlote Ausma joprojām bija neizpratnē.

– Protams. Es to arī neprasīšu. Raksti visu, kas ienāk prātā.

Kāpēc kaut kas jāraksta, ja to neviens tāpat nelsīs? Es jau nu noteikti netaisos lasīt, nodomāja Šarlote Ausma, bet Smaidošā teica:

– Rakstīt vajag uzreiz, kad ienāk kas prātā. Piemēram, kas tev šobrīd prātā? Par ko tu domā? To visu vajag pierakstīt. – Smaidošā pieliecās tuvāk, vēlreiz pastūma brillītes un jautājoši lūkojās Šarlotē Ausmā. Viņa pat mazliet satrūkās un atliecās atpakaļ.

– Visu? – Meitene samulsa, bet pirmā doma jau bija rokā.

– Jā, visu, kas svarīgs. – Smaidošā smaidīja īpaši smaidīgi. – Nu?

Šarlote Ausma pieliecās tuvāk un čukstus teica: – Gribu čurāt. Tas arī jāraksta?

Smaidošā pastāstīja, kur atrodas tualete, bet tikmēr kabinetā atkal tika iesaukti meitenes vecāki.

Šarlote Ausma negāja meklēt tualeti, viņa vienkārši pastaigājās pa gaiteni. Viņas metode ar čurāšanas piesaukšanu darbojās vienmēr, kad vajadzēja kaut ko pārtraukt, aiziet prom vai vienkārši – izsist pieaugušos no viņu sarežģītajām sarunām.

Un kāpēc vispār te bija jānāk? Es zinu. Tikai tāpēc, ka mamma draudzene te bija atvedusi savu dēlu, Šarlote Ausma domāja, ejot pa garo gaiteni. Tāpēc, ka viņš nav varējis koncentrēties, lai mācītos. Tāpēc, ka, kopš tika vests uz šejieni, ir izlabojis atzīmes. Tad nu gan... Meitene dziļi ievilka elpu un smagi nopūtās.

Ko tik tie liemie neizdomā, lai tikai varētu palielīties, ka rīkojušies ļoti pareizi. Oh my God... Pārāk daudz pieraduši pie ļoti labām atzīmēm. Pirmajās klasēs pārcentos. Tagad arī gaida tikai desmitniekus. Bet dzīve nav tik vienkārša kā pirmajā klasē. Otro nopūtu Šarlote Ausma veltīja domām par dzīvi un to, ka, pildot uzdotos mājasdarbus, ir pilnīgi normāli šad tad aizmigt, izlasot teksta uzdevumu.

Šarlote Ausma atgriezās, apsēdās gaitenī ārpus durvīm un gaidīja, kad Smaidošā izrunāsies ar vecākiem. Tad piecēlās, noliecās pie pašām durvīm, aizlikusi aiz ausīm garās, brūnās matu šķipsnas, piespieda vienu ausi pie durvīm un klausījās. Dzirdēt varēja visai labi, īpaši jau Smaidošās balsi, kas bija skaļāka par abu vecāku kluso bubināšanu. Smaidošā teica:

– Viņa ir neordināra, nav hiperaktīva, bet ir impul-sīva, taču viss ir normas robežās. Viņa meklē savas izpausmes, mazs ego, kas ir nepārtrauktā ceļā, lai realizētu sevi. Viņa gaida uzmanību no apkārtējiem. Ļaujiet viņai tādai būt, ļaujiet būt īpašai un novērtētai.

Pēdējos divus teikumus Šarlote Ausma pat saprata, un dzirdētais viņai ļoti patika.

Izrādās, Smaidošā bija viena sakarīga tante. Vajadzēja viņas teikto pierakstīt, lai vecākiem varētu atgādināt. Jā, Šarlotei Ausmai pašai tas nebija jādzird: *ļaujiet būt īpašai un novērtētai*. Taču izklausījās labi.

Atpakaļceļā mamma piedāvāja tūdaļ iet un nopirkt dienasgrāmatu, kurā Šarlotei Ausmai būs lemts

rakstīt pilnīgi visu. Mamma likās aizdomīgi ieinteresēta, it kā to vien gaidītu, lai ātrāk uzzinātu, ko Šarlote Ausma tur rakstīs. Nekā nebija! Viņai to nekad nezināt!

Mamma paņēma rokās te vienu biezu kladi spilgti rozā vākos, te otru ar puķītēm un rādīja Ausmai, tad piesteidzās pie citas – tai ārpusē bija kabatiņa (priekš kam kladei kabata?), tad vēl pie citas ar superniecīgu, zeltainu atslēdziņu.

– Es tādu nieka atslēgu desmit sekundēs dabūtu nost, – skaļi novīpsnāja Šarlote Ausma. Viņai dziļi riebas visi tie rozā un puķainie vāki, tā mātes jūsmošana par spilgtajiem krāšņumiem.

– Varbūt es pati drīkstu nopirkt sev dienasgrāmatu? – Šarlote Ausma tieši pajautāja.

– Ak jā! Kāpēc gan ne? Kuru tu gribi? – Māte ar skatienu pārskrēja pār grāmatveikala rakstāmpiederumu nodaļas plauktiem.

– Mamm, tu pagaidi mani ārā, bet es atradīšu tādu, kādu man vajag.

Šarlote Ausma devās dziļāk veikalā un atgriezās ar biezu kladi, kuru nolika kasierei priekšā. Viņa pameta žiglu skatienu uz smalko pusaudzīti, tad uz melno kladi, kuru rotāja aizdare ar miroņgalvām.

Klade bija ielikta maisiņā, kad meitene pienāca pie mātes.

– Nu? Kādu nopirki? – Māte jau grasījās ielūkoties maisiņā.

– Mamm, es nopirku īsto, bet tā ir tikai mana, un tev tā nebūs jālasa, tev pat labāk nezināt, kā tā izskatās. To man teica smaidošā psiholoģe.

– Psihiatre. Bērnu psihiatre, – izlaboja māte.

Kāda jēga rādīt mammai kladi ar miroņgalvām, ja jau tagad Šarlote Ausma zināja, ko viņa teiks: ak, atkal tās miroņgalvas... Šausmas!... Un kāpēc melna?... Vai tad nebija nekā priecīgāka...?

Ausma gribēja melnu cepuri ar nadziņu, kurai virsū mazas kā sniegpārslas uz melnā fona izkaisītas miroņgalviņas. Maziņas, tādas jaukas, baltas. Bet ko māte? Nē, nē, nekādā gadījumā! Kas tā par modi?! Tās ir šausmas – priecāties par miroņgalvām! Šarlotei Ausmai uzreiz bija skaidrs, ka legālā ceļā (tas ir – atļautā veidā) viņai to nemūžam neredzēt.

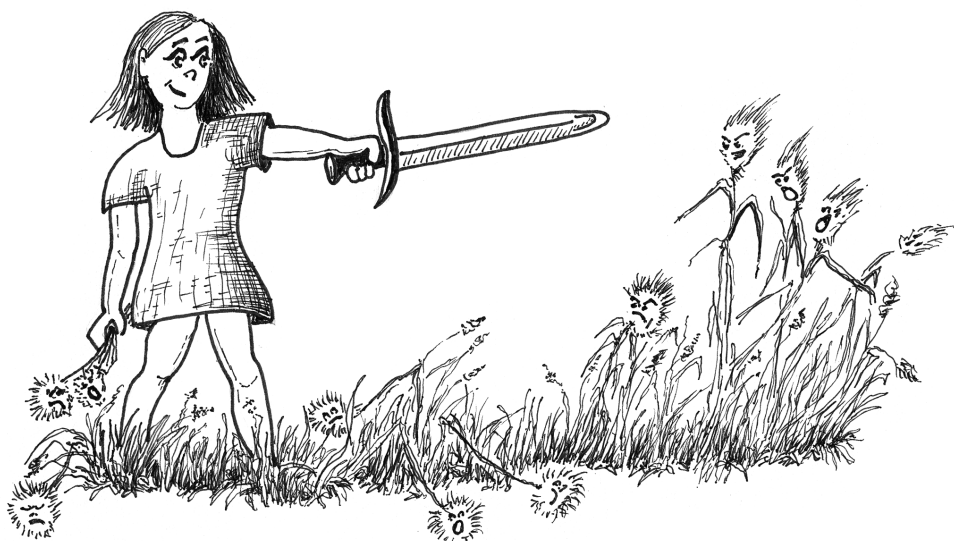
Tēti vēl kaut kā varētu pielauzt, bet viņš nekad neiepirkās divatā ar meitu, vienmēr blakus bija mamma. Lai gan – vienreiz viņi divatā iepirkās un labais, mīlais tētis nopirka Šarlotei Ausmai... zobenu. Nē, ne jau īstu, tomēr ļoti līdzīgu īstam pirātu zobenam. Sākumā negribēja, bet meita pieglaudās, skatījās acīs un lūdzās. Tētis izkusa, padevās, un Šarlote Ausma lepna iznāca no veikala ar augstu paceltu zobenu.

Māte krita panikā, ieraudzījusi meitu ar zobenu.

– Ārprāts! Šausmas! Šarlote! Ausma! Pēc kā tu izskaties! Ko kaimiņi padomās? Viņi domās, ka mēs esam traki vecāki, ja meitai... (MEITAI!) pērkam zobenus vai tamlīdzīgus ieročus.

Šarlote Ausma gan centās pierādīt, ka zobens ir ļoti praktiska lieta. Izgāja pagalmā un ar zobenu pļāva nezāles gluži kā nešpetnus iebrucējus. Viņa gan ātri nogura, un zobens bija kļuvis zaļš no ienaidnieku asinīm, tomēr mammai tas nepatika. Vēl Šarlote Ausma ieminējās, ka mājās vispār nav ieroču, ka nav ar ko sevi aizsargāt, ja nu... iebrūk kāds zaglis. Vismaz viņai pie gultas būs zobens. Mammu tas nepārliecināja it nemaz.

Godīgi sakot, zobens ātri vien apnika un palika novārtā (laikam tāpēc, ka nebija visu milēts), un pēc kāda laika vispār pazuda. Šarlote Ausma atgriezās no laukiem, un zobena vairs nebija. Mamma raustīja plecus, lai gan bija pirmā aizdomās turamā. Šarlote Ausma, protams, sarīkoja veselu izrādi traģēdijas garā ar visu, kā pienākas, – no klusām, bet redzamām

asarām līdz elsām, skaļai raudāšanai ar vaimanāšanu. (*Vai, vai! Mans vismīļākais zobens! Tieši tagad, kad visvairāk bija vajadzīgs! Kur tas tagad ir?!*) Zobenam tomēr bija sekas. Mamma viņus divatā ar tēti vairs iepirkties nelaida. Laikam, lai nepiedzīvotu citas morālas traumas. Nē, ne jau meita, bet viņa pati lai nepiedzīvotu. Mamma pat iedomāties nevarēja, cik zobens var būt svarīgs cilvēkam, kurš augumā mazāks par citiem. Šarlote Ausma zināja, ka ar zobenu rokās viņa pati sev likās garāka. Nu, ja ne ļoti garāka, tad spēcīgāka un veiklāka noteikti. Lai mamma justos pārliecinoši, viņai bija vajadzīgas augstpapēžu kurpes, bet Šarlotei Ausmai tikai zobens. Tikai.

Tas bija sen. Tagad, protams, Ausmai tādi zobeni likās smieklīgi. Viņa pat brīnījās, kā toreiz varēja iekārot tādu krāsainu plastmasas nieku.

Fui! Ja būtu īsts, tad cita runa, bet... tādu... Smieklīgi. Jā, mazi bērni savās vēlmēs ir jocīgi, – tā viņa nosprieda tagad, kad bija gandrīz pieaugusi. Viņa bija gandrīz pabeigusi jau trešo klasi, un viņai bija deviņi gadi. Gandrīz desmit! Vēl tikai kādi nieka astoņi gadi, un tad viņa būs pavisam pieaugusi sieviete... gados. Tad vēl pāris gadiņu, un viņa varēs būt vecmeita. Tad viņa kaut kur strādās un noteikti uzreiz veidos pensijas uzkrājumus, lai nebūtu kā vecākiem – jānožēlo, ka nedarīja to agrāk. Un vecumdienās viņa būs ļoti, ļoti bagāta, nopirks kaut kādu jahtu vai mazu kuģīti un ceļos pa jūrām visā pasaulē.